

ГОЛОС ГРОМАДСЬКОСТІ
ПРОЕКТ СВІТОВОГО БАНКУ/ПАДКО/МІЦД

*Проект фінансується Канадським
агентством міжнародного розвитку*

Аналітичний звіт №2

Гендерний аналіз
результатів опитування
щодо задоволеності населення
рівнем надання послуг

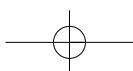
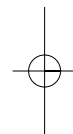
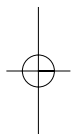
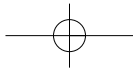
*Аналітичний звіт за результатами
соціологічного опитування, проведеного
Київським міжнародним інститутом соціології*

Звіт підготували:

Андрія Робертс, асистент з питань дослідження політики, Світовий банк

Олена Гуменюк, координатор проекту „Голос громадськості” з питань проведення досліджень

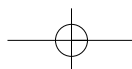
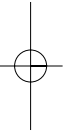
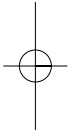
Київ, 2005

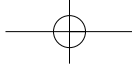

ЗМІСТ

1. ВСТУП.....	4
2. ВИБІРКА ТА МЕТОДОЛОГІЯ ДОСЛІДЖЕННЯ.....	6
3. АЛЧЕВСЬК.....	8
4. КОЛОМІЯ.....	10
5. КОМСОМОЛЬСЬК.....	15
6. ЛУЦЬК.....	17
7. МАКІЇВКА.....	20
8. ЧЕРНІГІВ.....	22
9. ВИСНОВКИ.....	23

Гендерний аналіз

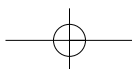
1. Вступ

Проект „Голос громадськості” спрямований на розвиток та впровадження різноманітних форм залучення громадськості в Україні з метою покращення якості муніципальних послуг. Його фінансує Канадське агентство міжнародного розвитку, а виконавцями проекту є Світовий банк разом з місцевими партнерами - компанією ПАДКО та Міжнародним центром перспективних досліджень (МЦПД). Проект розпочав свою діяльність в лютому 2004 року і триватиме протягом трьох років.

Загальною метою проекту є підтримка недержавних організацій, які проводять моніторинг надання послуг та активно співпрацюють з органами місцевого самоврядування з метою поліпшення якості послуг, що надаються місцевими органами влади мешканцям міст. Базуючись на результатах конкурсу, який було проведено міст України, що виявили бажання взяти у проекті, було обрано 6 міст (Макіївку, Алчевськ, Чернігів, Комсомольськ, Луцьк та Коломию), які утворили мережу міст-учасників проекту. Кожне місто продемонструвало готовність не тільки брати участь в роботі проекту, але й ділитися своїм позитивним досвідом (як в сфері розвитку громадянського суспільства, так і в сфері роботи органів місцевого самоврядування), а також своїми проблемами, що потребують вирішення.

У цьому звіті представлено гендерний аналіз результатів опитування щодо задоволеності населення міст-учасників проекту „Голос громадськості” рівнем надання послуг. Результати соціологічного опитування, проведеного Київським міжнародним інститутом соціології у кожному проектному місті, було досліджено адміністративною групою проекту з тим, щоб визначити думку окремо чоловіків і жінок про якість послуг, які надаються місцевими органами влади. Докладнішу інформацію про результати опитування можна побачити у звітах для кожного окремого міста, які доступні в мережі Інтернет за адресою: www.pvr.org.ua.

Стимулом до написання цього звіту стало бажання глибше зрозуміти результати опитування та думку мешканців міст-учасників проекту. Люди протягом дня одержують різні види послуг і стикаються з різноманітними проблемами, що залежать від багатьох чинників - того, де вони працюють і де вони живуть, як вони пересуваються по своєму місту і якими є їхні статки, а також того, до якої статі вони належать. Що стосується статі, то чоловіки і жінки оцінюють послуги з різних точок зору, враховуючи різні способи життя або різні очікування. Якщо жінки більш схильні користуватися певним видом послуг, ніж чоловіки (або навпаки), вони швидше матимуть краще, об'єктивніше уявлення про ефективність надання цієї послуги. Наприклад, якщо жінки стикаються з певним видом послуг або умовами у своєму місті частіше за чоловіків (як то

громадська безпека), вони швидше оцінять цю послугу відмінно від чоловіків (і навпаки).

Якщо ми помічали суттєву різницю в оцінці якості тих чи інших послуг респондентами, що належали до різних статей, то ми могли зробити припущення, що міська влада або надає цей вид послуг не на рівних підставах чоловікам та жінкам, або що її інформаційна кампанія не однаково впливає на респондентів обох статей. Цей гендерний аналіз результатів соціологічного опитування, проведеного в рамках проекту „Голос громадськості”, має на меті: а) визначити, чи існує така розбіжність у відповідях респондентів різних статей; б) виробити конкретні рекомендації щодо подальшої політики, спрямованої на виправлення виявлених проблем.

Загалом не було помічено очевидної тенденції до суттєвої розбіжності у відповідях респондентів різних статей. Варто зазначити, що у кожному місті було виявлено лише деякі відмінності. Загалом же чоловіки і жінки оцінюють послуги, що надаються місцевими органами влади, однаково. Отже, цей аналіз покликаний передусім виконати функцію орієнтиру або точки відліку для подальших опитувань, які проводитимуться у рамках проекту „Голос громадськості”: він дасть можливість оцінити, чи досягнуто якихось позитивних зрушень у якості надання послуг щодо очікувань чоловіків і жінок. Крім того, пропонується розглянути можливість проведення фокус-груп або обстеження за методом звітних карток для того, щоб краще з'ясувати саме думку жінок/чоловіків про якість надання послуг у їхніх містах.

2. Вибірка та методологія дослідження

Вступ

Дослідження стану задоволеності населення шести міст-учасників проекту рівнем надання послуг проводилося Київським міжнародним інститутом соціології у період з травня по серпень 2004 року на замовлення проекту „Голос громадськості”. В рамках дослідження було підготовлено та проведено опитування мешканців міст Алчевська (Луганська обл.), Коломиї (Івано-Франківська обл.), Комсомольська (Полтавська обл.), Луцька (Волинська обл.), Макіївки (Донецька обл.) та Чернігова (Чернігівська обл.).

Також, спершу для удосконалення опитувальника, а потім для поглиблення розуміння окремих аспектів явища та інтерпретації отриманих результатів, за спеціально розробленими сценаріями в кожному з міст були проведені фокус-групи з мешканцями, працівниками органів місцевого самоврядування та представниками недержавних організацій, що діють в кожному місті.

Цілі дослідження

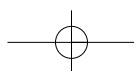
Основною метою дослідження було зібрати кількісну інформацію про якість, ефективність та повноту послуг, що надаються міськими службами, та розробити рекомендації для органів місцевого самоврядування задля поліпшення якості послуг, що надаються населенню.

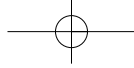
Впровадження основної мети передбачало виконання таких завдань:

- Оцінка населенням якості послуг, які воно отримує;
- Визначення основних сфер послуг, якість яких не задовольняє населення міста;
- З'ясування думок населення щодо можливих шляхів поліпшення ситуації з наданням послуг.

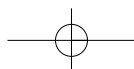
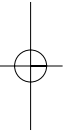
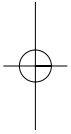
Методологія дослідження

У ході опитування у кожному з шести міст-учасників проекту було опитано близько 500 мешканців віком від 18 років. Опитування проводилося шляхом індивідуального інтерв'ю (face-to-face) за випадковою багатоступінчастою вибіркою. На першому етапі формування вибірки випадковим чином були відібрані поштові відділення в місті. На території кожного з поштових відділень (виборчих дільниць) випадковим чином

відбирались вулиці, будинки та квартири. Останнім етапом був відбір респондента в межах домогосподарства і безпосереднє проведення опитування. Якщо після відбору респондента виявлялось, що його наразі немає вдома, інтерв'юер робив два повторні візити для того, щоб застати респондента вдома. Отримані дані порівнювалися із даними Всеукраїнського перепису населення 2001 р. Опитувальник, що використовувався в дослідженні, містив розділи, що стосувались житлово-комунального господарства (зокрема водопостачання), стану доріг, послуг транспорту, чистоти та загального вигляду міста, парків та зелених зон, освіти, надання соціальних послуг, громадської безпеки, діяльності органів місцевого самоврядування та діяльності громадських організацій в місті.

3. Алчевськ

За результатами опитування у місті Алчевську можна зробити висновок, що тут найменш помітна розбіжність у відповідях чоловіків і жінок. Лише тринадцять змінних величин засвідчили статистично вагому розбіжність, більшість з яких дорівнювали 8-10%. Цікаво зауважити, що серед респондентів виявилось на 10% більше жінок, старших за 60 років, ніж чоловіків такого віку. Цей факт може свідчити про те, що розбіжність у відповідях спричинена віковими характеристиками респондентів. Проте, після ретельнішого статистичного вивчення було встановлено, що вік респондентів не відіграє вагомої ролі у поясненні цієї розбіжності; стать, вочевидь, є тим чинником, який краще пояснює цю розбіжність.

Житлово-комунальне господарство

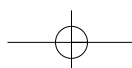
Приблизно дві третини населення міста (64,2%) загалом не задоволені рівнем надання житлово-комунальних послуг у місті. Загалом, з точки зору житлово-комунального господарства, не було помічено суттєвої розбіжності у відповідях респондентів різних статей. На загал, жінок, які стверджують, що не знають, як покращити житлово-комунальні послуги, виявилось на 7% більше, ніж чоловіків, попри те, що вони більш безпосередньо й регулярно мають справу з більшістю цих послуг. Можливо, це пояснюється тим, що жінки рідше за чоловіків замислюються над якістю виконання своїх обов'язків місцевими органами влади.

Стан доріг та громадський транспорт

Мешканці Алчевська загалом оцінили стан доріг міста як поганий. Проте жінок, які вказали на брак дорожньої розмітки як на одну з проблем, виявилось на 10% менше за чоловіків. В Алчевську і жінки, і чоловіки часто користуються громадським транспортом. Тим не менш, жінки більш позитивно оцінюють цей вид послуг, ніж чоловіки. Проте варто зазначити, що жінки, які оцінили навички водіїв громадського транспорту та його безпеку як добрі, виявилось на 10% більше, ніж чоловіків.

Чистота та загальний вигляд міста

Як жінки, так і чоловіки прагнуть бачити своє місто чистим. Проте чоловіків, які не сміять на вулиці, намагаючись підтримувати місто в чистоті, виявилось на 9% більше, ніж жінок. Водночас жінки на 10% більше,

ніж чоловіки, хочуть, аби місцеві органи влади приділяли більше уваги навчанню дітей і молоді необхідності підтримувати чистоту в місті. Можна зробити висновок, що попри те, що чоловіки і жінки бачать різні причини забруднення міста, і ті, й інші готові переважно до пасивних заходів для покращення ситуації.

Освіта

Загальна оцінка освітньої системи в місті респондентами обох статей є позитивною. Проте на 9% більше жінок, ніж чоловіків, вважають, що навчальну програму можна було б удосконалити шляхом підвищення престижу професії вчителя. За цим результатом ми можемо зробити припущення, що в освітніх закладах працює більше жінок, ніж чоловіків, і/або жінкам частіше за чоловіків доводиться спілкуватися з учителями своїх дітей.

Громадська безпека

Питання громадської безпеки, згідно з результатами опитування, виявилось однією з найгостріших проблем для мешканців міста Алчевськ. Лише 8,4% мешканців міста оцінили діяльність і поведінку органів правопорядку в місті як скоріше добру, тоді як 36,3% - як скоріше погану. У ході цього гендерного аналізу не було виявлено помітної розбіжності у відповідях чоловіків і жінок, що стосувалися цього виду послуг, за винятком того, що на 9% більше чоловіків, ніж жінок, вважають, що міліція відповідає за запобігання злочинності у їхньому місті.

Діяльність органів місцевого самоврядування

Майже 83% опитаних у місті Алчевськ не мали досвіду звернень до представників органів місцевого самоврядування протягом останніх 12 місяців. На загал, чоловіки менше задоволені якістю послуг, що надаються місцевими органами влади, ніж жінки. Так відповідно на 6% і на 9% більше чоловіків, ніж жінок, вважають, що вивезення сміття, встановлення дорожніх знаків та забезпечення вуличного освітлення мають бути покращені. Можливо, це свідчить про те, що чоловіки частіше, ніж жінки, стикаються з цими послугами.

4. Коломия

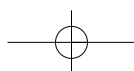
За результатами опитування у місті Коломия можна помітити, що понад 50 змінних величин засвідчили принаймні часткову гендерно-залежну розбіжність, тобто у Коломії найбільше з-поміж усіх шести міст-учасників проекту відрізняються відповіді респондентів різних статей. Так само, як і в місті Алчевськ, вік і стать статистично взаємопов'язані (осіб, старших 60 років, серед жінок на 8% більше, ніж серед чоловіків); проте саме стать є тим чинником, який краще пояснює цю розбіжність у відповідях.

Житлово-комунальне господарство

Житлово-комунальне господарство є тим сектором послуг, у якості якого однаково зацікавлені і чоловіки, і жінки, адже вони майже на рівних умовах стикаються з цими послугами щодня. Близько двох третин (64%) мешканців Коломії загалом незадоволені якістю житлово-комунальних послуг. Навіть попри те, що ці послуги надаються однаково і жінкам, і чоловікам, вони по-різному оцінюють їхню якість. Зокрема, на 13% менше жінок, ніж чоловіків вважають, що треба покращити якість водопостачання; на 8% менше жінок вимагають покращити якість утримання навколобудинкових територій; на 10% менше жінок наголошують на необхідності покращити утримання будинків. Оскільки жінки традиційно більше займаються домогосподарством, краща оцінка ними цього виду послуг може означати, що ці послуги насправді є кращої якості, ніж це показує загальний результат. При цьому цікаво відзначити, що попри кращу оцінку водопостачання, жінки на 18% більше за чоловіків готові платити більше за кращу якість надання цієї послуги.

На 10% більше чоловіків, ніж жінок, висловилися за приватизацію ЖЕКів, вважаючи, що це принесе користь і призведе до загального покращення послуг, при цьому на 10% менше чоловіків, ніж жінок, стверджують, що вони не знають, як покращити якість житлово-комунальних послуг. Цей останній факт дає нам можливість припустити, що жінки менше замислюються над тим, що на якість цих послуг впливає робота органів місцевої влади.

На 11% більше жінок, ніж чоловіків, скаржаться на низьку якість послуг, що надаються місцевими органами влади, і на 7% більше жінок, ніж чоловіків, зверталися з цього приводу до представника виконавчого комітету міської ради. Такий результат є несподіваним, адже у містах, де проводилося опитування, спостерігається тенденція, за якої жінки менше за чоловіків схильні стверджувати, що знають, як місцеві органи влади можуть покращувати той чи інший вид послуг.

Водопостачання

На 33% менше жінок, ніж чоловіків, стверджують, що вода, яку їм постачали протягом попередніх 12 місяців, мала поганий смак, і на 14% їх менше зазначило, що вода мала поганий колір або осад. Відповідно, на 11% більше жінок, ніж чоловіків, вважають, що заходи, вжиті місцевими органами влади для вирішення проблем із водопостачанням, виявилися ефективними. Жінки більше задоволені водопостачанням, яке забезпечують місцеві органи влади, і вони також менш скептично ставляться до ефективності роботи місцевих органів влади, спрямованої на покращення цих послуг.

Стан доріг

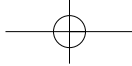
Стан доріг у місті - це проблема, яку однаково порушували і чоловіки, і жінки. Проте їх турбували різні аспекти цієї проблеми. На 8% більше чоловіків, ніж жінок, вказали на відсутність дорожньої розмітки, і на 7% більше їх скаржилися на відсутність дорожніх знаків, тоді як на 9% більше жінок, ніж чоловіків, вказали на відсутність облаштованих тротуарів. Із цього можна зробити висновок, що, чоловіки сильніше незадоволені власне станом доріг, тоді як жінок більше турбує стан тротуарів, а також що у місті Коломия водіяма частіше виступають чоловіки, ніж жінки.

Транспорт

Попри той факт, що 32,5% населення міста не користується громадським транспортом, жінок більше за чоловіків турбують проблеми, пов'язані з наданням цього виду послуг. Зокрема, жінок, які вважають водіїв і кондукторів міського транспорту ввічливими і/або здатними допомогти, виявилось на 25% менше, ніж чоловіків, а тих, хто вважає, що транспортний парк міста перебуває у доброму стані, - на 13% менше за чоловіків. Такі результати можуть означати, що жінки частіше користуються громадським транспортом протягом дня, а отже, частіше наражаються на проблеми, пов'язані з наданням цього виду послуг, і можуть більш адекватно оцінити якість транспортних послуг, які надають місцеві органи влади.

Чистота і загальний вигляд міста

Згідно з результатами дослідження, понад половини населення Коломиї (53,5%) вважає, що їхнє місто є загалом чистим. Проте одна з основних проблем, на думку респондентів, полягає в неефективності роботи

Гендерний аналіз

служб, відповідальних за вивезення сміття та прибирання вулиць. Щодо скарг на неналежне виконання обов'язків місцевих служб із вивезення сміття, то жінки на 12% частіше за чоловіків скаржаться до ЖЕКів, але на 9% рідше за чоловіків звертаються зі скаргами до міської ради. Напевне, це означає, що жінки краще знають, де шукати відповіді на проблеми, пов'язані з наданням цієї послуги.

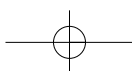
Ще однією важливою проблемою є брак санкцій проти людей, які сміять. На 9% більше чоловіків, ніж жінок, вважають, що запровадження санкцій проти порушників правил дотримання чистоти вулиць будуть ефективними і принесуть позитивний результат. З іншого боку, на 4% більше жінок, ніж чоловіків, зазначили, що не знають, як вирішити проблему чистоти вулиць. При цьому жінок, готових утриматись від того, щоб смітити на вулицях, і підтримувати своє місто в чистоті, виявилось на 8% більше, ніж чоловіків. Цікаво зауважити, що це вказує на більшу готовність жінок Коломиї самим вживати безпосередніх заходів для вирішення проблеми чистоти міста, тоді як чоловіки вважають, що потрібні покарання, аби примусити людей робити щось для цього.

Парки та зелені зони

На підтвердження попередніх висновків щодо чистоти міста, дані цього розділу опитування свідчать, що чоловіки на 10% краще за жінок оцінюють стан парків, і водночас серед них на 10% більше тих, хто хотів би бачити у парках більше спортивних знарядь. Останній результат переважно пов'язаний із традиційним уявленням про те, що чоловіки частіше за жінок користуються спортивними знаряддями у парках.

Освіта

Загалом можна припустити, що жінки, як правило, більше за чоловіків цікавляться питаннями освіти, а також що вони мають вищий за чоловіків рівень очікувань від освітніх закладів. Тому не дивно, що в Коломиї жінок, які вважають рівень освіти випускників міських шкіл достатнім для продовження навчання в університеті, виявилось на 6% менше, ніж чоловіків. Що стосується удосконалення навчальної програми, то жінок, які вважають, що підвищення кваліфікації вчителів дасть позитивний результат, виявилось на 9% менше, ніж чоловіків, а тих, хто вважає, що цьому сприятиме підвищення престижу професії вчителя чи запровадження нових методів контролю за якістю знань, виявилось на 8% менше, ніж чоловіків. Беручи до уваги, що жінки зазвичай приділяють більше уваги освіті своїх дітей, не є дивним той факт, що жінки і чоловіки мають різний погляд на те, наскільки добре працює освітня система у їхньому місті та як у найкращий спосіб можна її поліпшити.

Громадська безпека

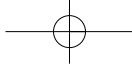
Попри те, що мешканці Коломиї загалом не задоволені діяльністю та поведінкою органів правопорядку, жінки на 6% більше за чоловіків вважають, що міліція відповідає за інформування громадськості про аварії, пожежі та стихійні лиха, але серед них на 16,5% більше, ніж серед чоловіків, тих, хто вважає, що міліція добре справляється з цим завданням. Крім того, на 14% менше жінок, ніж чоловіків, вважають, що міліція відповідає за надання медичної допомоги особам, потерпілим від правопорушень або нещасних випадків, але водночас на 10% більше жінок, ніж чоловіків вважає, що правоохоронні органи добре виконують ці свої обов'язки. Це може вказувати на те, що жінки вважають, що органи правопорядку в місті виконують завдання, за які вони насправді не мають відповідати, але тим не менш вони успішно виконують ці завдання.

Діяльність органів місцевого самоврядування

Рівень обізнаності населення міста з діяльністю органів місцевої влади є доволі низьким, оскільки 79,8% респондентів вважають себе погано або й зовсім не поінформованими про їхню діяльність. Попри це, на 3% більше чоловіків, ніж жінок зазначили, що одержують інформацію про діяльність місцевих органів влади завдяки спеціальним інформаційним заходам влади, при цьому вони на 8% частіше за жінок одержують таку інформацію „у неформальному спілкуванні з сусідами та колегами". Ця різниця, напевне, вказує на те, що чоловіки у Коломиї частіше, ніж жінки, обговорюють діяльність місцевих органів влади.

Жінки й чоловіки у Коломиї мають суттєво відмінні думки про те, які види послуг слід покращувати у першу чергу. Жінки:

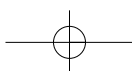
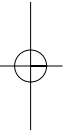
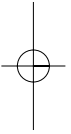
- На 14% менше за чоловіків бажають покращення стану доріг та утримання тротуарів;
- На 11% більше за чоловіків бажають збільшення кількості дорожніх знаків та покращення освітлення вулиць;
- На 19% більше за чоловіків бажають покращення послуги із вивезення сміття;
- На 13% менше за чоловіків бажають покращення стану міських парків;
- На 14,5% більше за чоловіків бажають покращення соціальної допомоги; а також
- На 16% менше за чоловіків відповідають, що не знають, які послуги слід поліпшувати.

Гендерний аналіз

Цей розділ демонструє одну з найбільших розбіжностей у відповідях респондентів різних статей, які спостерігаються у всіх розділах опитування у всіх проектних містах. Вочевидь, чоловіки і жінки в Коломиї по-різному оцінюють ефективність тих чи інших послуг, які надаються місцевими органами влади. Це може означати, що вони частіше або рідше користуються цими послугами (залежно від виду послуг). Тому не дивно, що важливість і адекватність цих послуг є відмінною в оцінках людей різних статей.

Зрештою, на 11,5% більше жінок, ніж чоловіків вважає, що надання додаткової інформації про роль Коломиї як культурного й історичного центру приваблюватиме туристів і сприятиме розвитку цієї галузі. Це свідчить про те, що жінки більше за чоловіків залучені у громадське життя міста.

5. КОМСОМОЛЬСЬК

Опитування у Комсомольську засвідчило дуже незначну розбіжність у відповідях людей різних статей, оскільки лише 14 змінних величин показали статистично вагомую розбіжність. Вікова змінна статистично не пов'язана зі статевою змінною, а отже, розбіжність, виявлена у відповідях на ці 14 запитань, швидше за все пояснюється відмінністю в думках чоловіків і жінок, ніж різницею у думках людей різних вікових груп.

Житлово-комунальне господарство

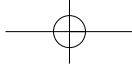
Мешканці Комсомольська загалом задоволені якістю житлово-комунальних послуг, оскільки 76,8% оцінили їх як добрі. Незначна кількість змінних засвідчили розбіжність в оцінках цього сектору послуг чоловіками і жінками; проте на 4% більше жінок, ніж чоловіків, вважає, що газопостачання потрібно покращити, і на 5% більше жінок скаржилися на житлово-комунальні проблеми місцевим ЖЕКам, якщо скаржилися взагалі. Загалом і чоловіки, і жінки Комсомольська переважно оцінюють житлово-комунальні послуги як такі, що мають однакову якість.

Чистота і загальний вигляд міста

Це вражає, але 97,1% мешканців Комсомольська вважають своє місто чистим. Більшість респондентів очікують від місцевих органів влади проведення заходів, спрямованих на пропагування важливості підтримувати чистоту у місті та запроваджувати санкції проти порушників правил чистоти. Проте у Комсомольську на 10% більше жінок, ніж чоловіків, дотримуються думки, що запровадження відповідних санкцій проти порушників чистоти вулиць буде ефективним і принесе свої плоди, з чого можна припустити, що саме жінки вважають, що органи місцевої влади мають активно заохочувати громадян підтримувати чистоту в місті, замість покладатися на добру волю самих мешканців.

Освіта

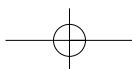
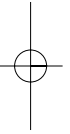
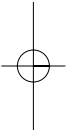
Цікавим є той факт, що жінок, які мають дітей дошкільного віку, виявилося на 6% більше, ніж чоловіків, а жінок, які мають дітей шкільного віку, - на 11% більше за чоловіків. Водночас чоловіків, які не мають дітей взагалі, виявилося на 14% більше, ніж жінок. Це означає, що в Комсомольську більше самотніх матерів. Проте ця різниця не вплинула на розбіжність у відповідях респондентів на інші запитання, пов'язані з освітою.

Гендерний аналіз

Взаємодія з місцевими органами самоврядування

Жінок, які жаліються на якість послуг у своєму місті, але не звертаються зі скаргами до місцевих посадовців, у Комсомольську на 10% більше, ніж чоловіків. Це підтверджує загальну тенденцію, коли жінки рідше за чоловіків обговорюють і критикують діяльність місцевих органів влади.

6. Луцьк

У місті Луцьку 29 змінних величин засвідчили статистично вагому розбіжність у відповідях респондентів різної статі. Так само, як і в Комсомольську, у Луцьку вікова змінна не є статистично суттєвою; натомість розбіжність, виявлена у відповідях на ці 29 запитань, швидше спричинена належністю респондентів до різних статей.

Житлово-комунальне господарство

У Луцьку половина населення незадоволена якістю житлово-комунальних послуг, які надаються місцевими органами влади. З цього погляду стать не є основним чинником, який впливає на оцінку якості послуг. Попри цю загальну тенденцію, на 25% менше жінок, ніж чоловіків, вважають, що ліфти у їхніх будинках функціонують як слід. Це дозволяє припустити, що жінки потребують користування ліфтами частіше, ніж чоловіки, можливо, через те, що вони протягом дня частіше бувають вдома.

Однак саме стать є ключовим чинником, що пояснює розбіжність у визначенні того, які послуги потребують негайного поліпшення. Жінки:

- На 8% менше за чоловіків бажають поліпшення водопостачання;
- На 7% більше за чоловіків бажають поліпшення функціонування ліфтів у багатоповерхових будинках;
- На 10% менше за чоловіків бажають покращення послуги з вивезення сміття;
- На 9% більше за чоловіків бажають покращення утримання території спільного користування; а також
- На 11% більше за чоловіків бажають покращення утримання навколобудинкових територій.

Чоловіки і жінки також мають різні погляди на те, як найкраще можна поліпшити житлово-комунальні послуги, оскільки на 10% більше чоловіків, ніж жінок, вважають, що створення конкурентних умов на цьому ринку здатне зарадити ситуації. Зрештою, жінки на 7% більше скаржаться на проблеми, пов'язані з житлово-комунальним господарством місцевим ЖЕКам, якщо вони скаржаться взагалі. Отже, з цього можна зробити висновок, що чоловіків більше турбує якість водопостачання і вивезення сміття, тоді як жінки зацікавлені у кращому функціонуванні ліфтів та утриманні навколобудинкових територій та територій спільного користування, але чоловіки більше переконані, що найкращим чином усі ці проблеми зможе розв'язати впровадження ринкових відносин.

Гендерний аналіз

Стан доріг

На 6% більше чоловіків, ніж жінок вважають, що дороги у їхньому місті є занадто вузькими для користування громадським транспортом, але водночас серед них на 11% менше, ніж серед жінок, тих, хто вважає добрими навички водіїв та безпеку громадського транспорту загалом.

Парки та зелені зони

Понад 90% мешканців Луцька задоволені станом центрального парку; однак чоловіків, які вважають кількість обладнання у центральному парку достатньою, а стан трави - добрим, виявилось на 15% менше, ніж жінок. Що більше, жінки на 9% менше за чоловіків бажають збільшити кількість ліхтарів у міських парках. Отже, виявляється, що чоловіки більше стурбовані станом парку. Проте, оскільки жінки частіше бувають у міських парках зі своїми дітьми, такий результат може означати, що парки насправді перебувають у кращому стані, ніж свідчать загальні результати опитування.

Освіта

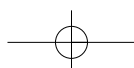
Що стосується освіти, то жінок, які вважають, що спрощення навчальної програми для старшокласників покращить освітній процес, на 7% більше, ніж чоловіків; проте водночас серед них на 9% менше, ніж серед чоловіків, тих, хто вважає, що підвищення престижу професії вчителя так само позитивне вплине на цю ситуацію. Як і в інших містах, де проводилося дослідження, жінки більше турбуються про якість освітніх послуг, як і про навчальну програму. Вони також більш критично, ніж чоловіки, ставляться до можливих методів покращення освітніх послуг.

Громадська безпека

На 8% більше чоловіків, ніж жінок, вважають, що органи правопорядку відповідають за інформування громадськості про аварії, пожежі, стихійні лиха, надзвичайні події.

Взаємодія з органами місцевого самоврядування

Загалом, 89% мешканців Луцька не мали досвіду звернень до органів місцевого самоврядування. Більше половини всіх респондентів (54,9%) вважають себе погано поінформованими про діяльність органів місце-

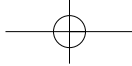

вої влади, а 12,6% не одержують відповідної інформації взагалі. При тому, що основним джерелом інформації про діяльність цих органів є місцеві засоби масової інформації, друзі, колеги тощо, жінки відповідно на 10% і 12% менше за чоловіків одержують інформації про діяльність органів місцевого самоврядування через місцеві газети та радіо. Цей факт, напевне, вказує на те, що чоловіки одержують такі відомості через засоби масової інформації, тоді як жінки - від друзів, колег, сусідів тощо.

Нарешті, жінки мають дуже відмінний від чоловіків погляд на те, які види послуг у місті Луцьку слід поліпшувати у першу чергу. Жінки:

- На 11% менше за чоловіків бажають збільшення кількості доріг;
- На 16% менше за чоловіків бажають покращення послуги з вивезення сміття;
- На 7% менше за чоловіків бажають покращення стану міських парків;
- На 15,5% менше за чоловіків бажають поліпшення роботи правоохоронних органів; а також
- На 10% менше за чоловіків бажають покращення ситуації з одержанням дозволів на будівництво.

Отже, з цього можна зробити висновок, що загалом жінки схильні краще за чоловіків оцінювати послуги, що надаються місцевими органами влади, і вважають, що ці послуги потребують не такого суттєвого поліпшення, як гадають чоловіки.

7. Макіївка

Порівняно з іншими містами, де проводилося опитування, Макіївка, так само як і Чернігів, засвідчила помірну гендерно-залежну розбіжність у відповідях респондентів. Жінок, старших за 60 років, тут на 9% більше за чоловіків, але після глибшого аналізу стає зрозуміло, що стать респондентів краще пояснює розбіжність у їхніх відповідях, ніж їхній вік.

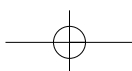
Житлово-комунальне господарство

Переважна частина населення Макіївки (81,25%) абсолютно незадоволена якістю житлово-комунальних послуг, які надаються місцевими органами влади. Найбільш проблемними сферами є утримання будинків, водопостачання та вивезення сміття. Жінки більш терпимо ставляться до низької якості певних видів послуг, оскільки серед них на 15% більше тих, хто вважає доброю якість утримання навколобудинкових територій, а також їх на 10% більше серед тих, хто вважає доброю якість утримання самих будинків. Цей результат може свідчити про те, що якість утримання будинків та навколобудинкових територій є кращою, ніж це показує середній результат опитування, оскільки жінки частіше мають справу з цими послугами, перебуваючи вдома довше за чоловіків.

Крім цього, чоловіки оцінюють деякі послуги відмінно від жінок, наприклад, на 9% більше чоловіків, ніж жінок, бажають кращого електропостачання. З цього аналізу помітно, що чоловіки і жінки звертають увагу на різні аспекти проблем у наданні житлово-комунальних послуг у місті Макіївка.

Транспорт

Транспортні послуги у Макіївці на загал оцінено позитивно, хоча жінки схильні оцінювати ці послуги навіть краще за чоловіків. На 10,5% більше жінок, ніж чоловіків, вважають водіїв транспортних засобів ввічливими і здатними допомогти, серед них також на 17% більше тих, хто вважає, що зупинки громадського транспорту перебувають у гарному стані. Нарешті, жінок, які вважають ефективною діяльність місцевих органів влади у вирішенні транспортних проблем міста, також виявилось на 10% більше за чоловіків. Напевне, такі результати свідчать про те, що жінки користуються громадським транспортом (автобусами, тролейбусами тощо) частіше, а оскільки вони більш задоволені його якістю, ці послуги, напевне, є кращої якості, ніж це показують середні результати опитування.

Чистота і загальний вигляд міста

У Макіївці 61,6% населення вважає своє місто брудним. І чоловіки, і жінки вважають місцеві органи влади відповідальними за вивезення сміття та прибирання вулиць, але при тому, що і ті, й інші готові лише до пасивних заходів для поліпшення ситуації, жінки на 15% більше за чоловіків готові навчати своїх дітей або онуків не смітити на вулицях і підтримувати місто в чистоті. Нарешті, на 9% менше чоловіків, ніж жінок добре оцінюють стан і кількість дерев на вулицях, а тих людей, хто хотів би бачити більше спортивних знарядь у центральному парку міста, на 14% більше серед чоловіків.

Освіта

Подібно до Комсомольська, у Макіївці чоловіків, які мають дітей шкільного віку, на 12% менше, ніж жінок, що й пояснює, чому вони менше за жінок турбуються про якість освіти. Слушність такого висновку підтверджує ще й той факт, що думка жінок про сферу освіти суттєво відрізняється від думки чоловіків. Так на 16% більше жінок, ніж чоловіків, вважають, що позашкільні навчальні заклади надають якісні освітні послуги. Що ж стосується поліпшення навчальної програми, то жінки:

- На 9% більше за чоловіків вважають, що спрощення навчальної програми дасть позитивний результат;
- На 2% більше за чоловіків вважають, що запровадження офіційної платні за навчання сприятиме покращенню ситуації;
- На 11% більше за чоловіків вважають, що покращення морального та психологічного клімату у школах дасть бажаний результат; а також
- На 8% більше за чоловіків вважають, що співвідношення шкільних предметів із реальним життям та пояснення того, як теоретичні знання можуть бути практично використані у житті, буде ефективним з погляду поліпшення якості навчального процесу у школі.

8. Чернігів

У цьому місті 22 змінних величини засвідчили гендерно-залежну розбіжність у відповідях респондентів опитування. На відміну від Алчевська, Коломиї та Макіївки, тут стать респондентів і їхній вік не пов'язані, а отже, більшість розбіжностей у відповідях мешканців міста можна пояснити саме з гендерної точки зору.

Чистота і загальний вигляд міста

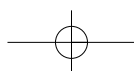
Попри той факт, що більшість населення Чернігова (62,8%) вважає своє місто чистим, 34,2% його мешканців гадає, що воно є засміченим. Що ж стосується покращення наявної ситуації, то чоловіків, які вважають, що запровадження санкцій проти порушників правил чистоти може сприяти розв'язанню цієї проблеми, виявилось на 10% більше, ніж жінок, які дотримуються такої ж думки. Що більше, на 9% більше чоловіків, ніж жінок, готові вивозити власне сміття (у пластикових пакетах) на сміттєзвалище.

Парки та зелені зони

Переважна більшість мешканців Чернігова (84,2%) висловили задоволення станом центрального парку. Основна відмінність у відповідях респондентів різних статей полягає у тому, що чоловіки на 15,5% частіше за жінок бажають бачити там більше спортивних знарядь, тоді як жінки на 13% більше за чоловіків бажають збільшити кількість ліхтарів у міських парках. Такий результат підтверджує традиційне уявлення про те, що жінок більше хвилює безпека у парках, тоді як чоловіків більше цікавить наявність там усього необхідного для дозвілля та спорту.

Освіта

Жінок, які вважають, що навчальну програму можна поліпшити за рахунок її спрощення для старшокласників, а також шляхом запровадження нових методів контролю за якістю знань, відповідно на 6% і на 9% менше, ніж чоловіків. Це дає нам підставу припустити, що вимоги жінок до освітньої системи є вищими за відповідні вимоги чоловіків, оскільки саме жінки приділяють більше уваги освіті своїх дітей.

9. Висновки

Загалом, у більшості випадків думки чоловіків і жінок та оцінка ними якості послуг, які надаються місцевими органами влади, не сильно відрізняються. У кожному з міст, де проводилося опитування, лише частка загальних змінних величин засвідчила статистично вагому розбіжність у відповідях респондентів, які належать до різних статей. Що більше, там, де таку розбіжність було помічено, не можна побачити виразну тенденцію щодо того, у якій саме сфері чоловіки і жінки висловлюють відмінні думки. Наприклад, думки жінок можуть відрізнятися від думок чоловіків по низці змінних величин (питань) загалом, але ці змінні величини (питання) не належать до якоїсь однієї сфери.

Серед основних винятків із цієї загальної тенденції слід назвати такі: житлово-комунальні послуги, освіта, громадська безпека та побажання щодо покращення якості послуг у місті Коломиї; житлово-комунальні послуги та побажання щодо покращення якості послуг у місті Луцьку, а також транспорт і освіта у місті Макіївці. У цих містах й у згаданих сферах чоловіки і жінки насправді висловили статистично відмінні думки по ряду питань. Важливо також відзначити, що, порівнюючи всі шість міст, де проводилося дослідження, можна помітити, що жінки рідше висловлюють свою думку про те, як місто має покращити якість надання послуг.

Отже, можна зробити висновок, що незважаючи на те, що в усіх шести містах і чоловіки, і жінки отримують послуги однакової якості, це не дозволяє нам нехтувати виявленою розбіжністю у їхніх думках і оцінках. Чоловіки і жінки насправді сприймають і оцінюють послуги по-різному, хоча серйозної проблеми така розбіжність і не становить.

Проведений аналіз може послужити орієнтиром і відправною точкою для майбутніх подібних досліджень. Коли у кожному із зазначених міст буде повторно проведено таке саме опитування з метою оцінити прогрес, досягнутий місцевими органами влади у покращенні послуг, можна буде підготувати і черговий гендерний аналіз, щоб побачити, чи відбулися зміни на краще і з погляду їх оцінки окремо чоловіками і жінками. Цей аналіз дозволить оцінити, чи бажане удосконалення послуг однаково вплинуло на чоловіків і жінок, чи однаково були задовільнені їхні потреби і побажання, а також чи однаково чоловіки і жінки оцінили такі позитивні зрушення.

Аби такий майбутній гендерний аналіз був більш корисним для виконавців проекту та їхніх місцевих партнерів, у наступне опитування варто включити додаткове надзвичайно важливе питання. Респондентів слід запитати про те, наскільки часто вони користуються тим чи іншим видом послуг. Якщо таке запитання буде включено в анкету, буде легше зрозуміти, чи якась розбіжність (якщо таку взагалі буде виявлено) спричинене-

Гендерний аналіз

на саме належністю респондента до тієї чи іншої статі, чи просто різницею у кількості часу, коли респондент користується цим видом послуг. У цьому звіті неможливо було здійснити аналіз саме під таким кутом зору, оскільки частота користування тим чи іншим видом послуг для більшості з них не була відома.

Нарешті, відповідним місцевим органам влади або недержавним організаціям у місті Коломиї варто розглянути можливість проведення обстеження за методом звітних карток або проведення фокус-груп з питань житлово-комунального господарства, освіти, громадської безпеки та побажань мешканців щодо покращення тих чи інших видів послуг. Наприклад, у місті Луцьку це може стосуватися питань житлово-комунального господарства та побажань щодо покращення послуг, а у місті Макіївці - питань транспорту та освіти. Оскільки саме в цих містах було помічено вагому розбіжність у відповідях респондентів різних статей щодо надання саме цих видів послуг, подальше ретельніше дослідження за методом звітних карток та фокус-груп може допомогти місцевим органам влади та НДО визначити, у чому причина такої розбіжності.

Ще важливішим є проведення фокус-груп лише за участю жінок. Оскільки в ході опитування жінки виявилися менше схильними висловлювати свою думку про те, як місто має покращувати якість надання послуг, фокус-групи, сформовані за статевою ознакою, можуть надати жінкам можливість у більш психологічно комфортних умовах висловити свої думки і побажання органам місцевої влади. Результати таких фокус-груп можуть виявитися корисними для місцевої влади, оскільки жінки зазвичай тісніше і регулярніше мають справу з більшістю послуг, що надаються містом, враховуючи, що вони традиційно відповідають за роботу по домогосподарству та дбають про свої сім'ї.